

Шулюк Б.С.

викладач кафедри фінансів,
Тернопільський національний
економічний університет

Проблеми та пріоритетні напрями розвитку інститутів сфери соціально-культурних послуг

Інститути сфери соціально-культурних послуг, сприяючи формуванню та підтримці здібностей особистості, посідають чільне місце в системі суспільного виробництва. Це пояснюється не лише цільовими функціями, але й характером діяльності суб'єкта в цих галузях економіки, специфікою їх досягнень, а також системою відносин, що складаються навколо результату праці-продукту або послуги.

Існування і функціонування згаданих інститутів є необхідною умовою для подальшого розвитку суспільства, особливо в умовах ринкових відносин, коли науково-технічний прогрес охоплює всі форми матеріального виробництва і створює необхідні передумови для всебічного розвитку особистості [3, 6]. Сьогодні держава виділяє на ці заходи дуже мало коштів, фінансування відбувається за залишковим принципом, який підриває матеріально-технічну базу закладів та об'єктів соціально-культурної галузі, обумовлює високу плінність кадрів, лишає можливості адміністрації закладів застосування механізму стимулювання працівників і, тим самим, нерідко спричиняючи їх закриття або впровадження виключно платних форм обслуговування населення за високими цінами [1, 14]. Тому на перший план висуваються проблеми фінансового забезпечення розвитку інститутів сфери соціально-культурних послуг.

В умовах розвитку ринкової економіки в Україні постає необхідність створення умов для впровадження в інститутах сфери соціально-культурних послуг нових економічних механізмів з метою зміцнення їх творчої та організаційно-економічної самостійності, формування багатоканальної системи фінансування, а також розширення власної ділової активності.

У зв'язку з тим, особлива увага має бути приділена вивченню досвіду передових країн, пошуку найбільш ефективних методів стимулювання розширення послуг і джерел їх фінансування, враховуючи, що в Україні розвиток інститутів сфери соціально-культурних послуг перебуває у зародковому стані. Складність їх розвитку зумовлена, насамперед, відсутністю ґрунтового досвіду, необхідної сучасної інформаційної бази, єдиних стандартів звітності, традицій суспільних відносин, а також професіоналів у галузі маркетингу послуг тощо. Тому невідкладним завданням вищих навчальних закладів є забезпечення підготовки

кадрів такого спрямування, які б сприяли прискоренню розвитку інститутів у сфері соціально-культурних послуг та їх нарощуванню [2, 16].

На нашу думку, для подолання негативних явищ, які склались, постає потреба в розробці нової Державної соціально-культурної політики, яка б була спрямована на максимальну адаптацію цих інститутів до ринкових умов і водночас – до неухильного нарощування потенціалу освіти, науки, культури, створення умов для виконання їх шляхетних соціально-виховних функцій. До цих умов, на наш погляд, передусім належать такі як: подолання горезвісного залишкового принципу фінансування інститутів згаданої сфери, забезпечення їх домінуючого місця у бюджетному інвестуванні.

Враховуючи вищезазначені проблеми функціонування інститутів сфери соціально-культурних послуг, необхідно відзначити, що пріоритетними напрямками їх розвитку є:

- визначення пріоритетного переліку об'єктів та закладів, які повинні бути збережені за рахунок держави, наприклад музейні фонди, архіви, найцінніші історико-культурні об'єкти тощо. Найкраще рішення тут – законодавче оформлення відповідних стандартів та переліків;
- активізація інноваційної та інвестиційної діяльності інститутів сфери соціально-культурних послуг;
- формування ефективної системи охорони здоров'я, освіти, науки, культури, розширення обсягу й асортименту послуг;
- забезпечення соціальної складової макроекономічної політики, яка має бути спрямована на стабілізацію рівня життя населення і поступове забезпечення його сталого зростання тощо.

Всі ці напрями, спрямовані на поліпшення діяльності інститутів сфери соціально-культурних послуг, мають проводитись цілеспрямовано під активною участю регіональних і місцевих органів управління, які покликані створювати необхідні умови для реалізації соціально-культурної політики: фінансуючи певну частину її діяльності, створюючи організаційно-економічні умови для реалізації соціальних послуг, визначаючи пріоритети її розвитку, справляючи прямий та непрямий вплив на розвиток не тільки державного, але й приватного секторів діяльності в сфері соціально-культурних послуг.

Література

1. Буковинський С.А., Комаров В.А. Бюджет розвитку та пріоритети бюджетних інвестицій // Фінанси України. – 2004. – №9. – С. 3-19.
2. Долішній М., Куценко В. Підприємництво в соціальній сфері як передумова формування експортоорієнтованої економічної політики // Економіка України. – 2006. – №8. – С. 10–18.
3. Зуєва Л.С. Проблеми розвитку та фінансування закладів культури // Економіка, фінанси, право. – 2005. – №8. – С. 6-9.